

meg
élkül
ésunkat!

ajánljuk

EN

ember
havi

rét:

tály:

- Lej 32
- 58
- 7
- 13
- 60
- 110
- 118

kötények,
loth alsó
kék, virá-
beszerez-

és babi-
b árak-

tály:

- 185
- 466
- 12
- 25
- 20
- 198
- 65
- 15

legszebb

gombok
teltől a

és

- 5
- 24
- 20
- 15
- 1300
- 455
- 310

sfőzők,
nipppek
atók.

ru, bő-
ziálga:
kon gyer-
igen nagy

ség nél-
ásunkat!

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop. (Brassai-utca) 10.
Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558
A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cim-
szandók. Kéziratokat nem
adunk vissza.

W. KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Ramasetter Róbert

Diszter 2. fl. 3.

Budapest

Egész évre — — 850
Élévve — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — — 85
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5-

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 150

1934 december 8 Hétfő

Cluj-Kolozsvár ★ VII. évfolyam ★ 275. szám

5685. Kiszlev 11

A német választások előestéjén

— Berini levél. —

(Berlin, december 4. Az Uj Kelet munkatár-
sától.) A december hetedikén lezajló választások
mely internacionális jelentőséggel bírnak. A dolgok
megérése céljából nem lesz fölösleges helyzetképet
rajzolni Németország mai állapotáról. A német köz-
társaság megalakulása óta állandóan küzd a reak-
ciójával, amelynek legelőszólatibb csatlósai a leszerelt
tisztok és az ifjúságnak egy fanatizált rétege. A
francia sovinizmus csak lápiálta a német monar-
chisták propagandáját. A reakció moosara rendszerint
az antiszemitizmus tápvirágát termeli ki. Emiatt
kellett Rathenaunk áldozatul esnie, akinél tiszt-
táiban két, hazáját jobban szerető politikus még
nem élt Németországban. Ezt az eseményt nyomom
követte Németország valótjának súlyosdése, a Ruhr-
vidéknek a franciák által való megszállása, majd a
márciusi választások, amelyek során a német nép
minden kétértelműséget kizárón nyilvánította azt
az akaratát, hogy a jóvátételt a Dawes-tervezet
alapján kívánja realizálni. Am ez a kívánság nem
volt annyira egyöntetű, hogy Marx kancellár szá-
mára többséget biztosítson. Sem a szocialistákkal,
sem a német nemzetiekkel való együttműködés nem
mutatkozott célravezetőnek, úgyhogy a kormányt a
centrumból, a néppártból és a demokraták táborából
kellett összeállítani. Anéppárt azonban, amely közben
a nagytöke reprezentánsává alakult, állandóan kacér-
kodott a német nemzetiekkel. Ezek egészen külö-
nös helyzetben voltak. Mindenképen miniszteri tár-
cákhoz akartak jutni és ezért nagyobb koncepc-
ziókra is készek voltak, így többek között arra,
hogy a londoni szerződést helyeseljék, jöllehet pro-
gramjukban, sajtójukban és gyűléseiken állandóan
a szakértői javaslatok ellenzőiként mutatkoztak.
Amikor Marx, hogy a külfölddel szemben vállalt
kötelezettségeknek megfelelően, a német nemzetieket
is be akarta vonni a kormányba, de együtt a szoci-
áldemokratákkal, ezzel krízist idézett fel és a
parlamentet fel kellett oszlatni. Uj választásokat
írtak ki, amelyek a mai helyzet szerint a szoci-
áldemokraták malmára hajtják a vizet.

Jöllehet a választásokat ezuttal is élénk pro-
paganda és az érdekek éles összecsapása előzte
meg, még sem lehet állítani, hogy hevesebbek lesz-
nek a májusi választásoknál. Kétségtelen, hogy a
Hindenburg és Luderderff-féle jobboldali agitáció
eltekult. Általában ezeknek az uraknak háborus
glóriája erősen tündezik az emberek most már
ugy akarnak élni, mint békében, teljesen vissza-
követelik maguk számára a régi élelehetőségeket
és nagyon jól tudják, hogy a mai helyzetben ennek
eléréséhez nem juthatnak fegyveres eszközökkel.

Az sem bizonyos, hogy a szociáldemokrácia
döntő fölényrel fog bekerülni a képviselőházba.
Szászországban ugyanis szakadás állott be a szoci-
áldemokrata pártban, amely mindenképen hatással
lesz a többi országok szociáldemokratáira. Nagyjából
két tábor politikája harcol egymással: a monarchiz-
mus és a reváns politika, szemben a köztársasági
és jóvátételi politikával. Közben a világhelyzetben
is eltökélés mutatkozik. Németország feltétele-
ket szabott a népszövetségbe való belépés tesinte-
tében, amennyiben nem engedí kényszeríteni magát
arra, hogy országát hadszíntérré változtassa át
abban az esetben, ha például az antant valamelyik
állama felvonulni akarja Oroszország ellen. Az ant-
ant viszont Meudonsld bukásával ma nem ugyanzz,
ami volt. A konzervatívok nagy többsége biztosítja
hosszu időre Angliát a konzervatív kormányzatot,
amely napról-napra mindjobbn elhidegül mindattól,
ami a haladás jegyében történik. És hiába igye-
kezik Franciaország elszigetelődni, ezt nem teheti
már az ország érdekében sem.

Németország valamelyest rendezte jött. A számára
beigért kölcsönök már elhelyezték és a közgazdasági
élet láthatóan normalizálódik. A republikánusok
megérzik a béke nagy szükségét, a szanálás és az
ország rendezésére érdekében. A republikánusok
a reváns jelezavai ellen a legélesebb harcot indítják

abban a tudatban, hogy Németország életérdeke
minden harc kikértése, elsősorban azonban egy
uj polgárháboru mellőzése. Ez az országot teljesen
tönkretenné. Különös érdeklődéssel néznek a vá-
lasztások elé a franciák, ahol a reakció kezdő már
veszedelmesen felütni a fejét. És ha Németország-
ban győz a reakció, akkor Franciaország az erős
kéz politikáját fogja követelni és Herriot polit-
ikáját, mint céltalan békefrázist, fogják támadni
és bizonyára sikerrel is, mert misem könnyebb,
mint a szenvedélyeket ilyen irányban befolyásolni.
Nem tartozik a lehetetlenségek világába, hogy a
Herriot kormányt meg fogják bukítani a német
választások.

Chamberlain és Herriot teljes megegyezésre jutottak

Tejjes erővel folyik a bolsevik propaganda Franciaországban

(Páris, december 6. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) Hivatalosan jelentik, hogy Chamberlain
tegnap kétórás tanácskozást folytatott Herriot-
val és teljesen megegyezésre jutottak az összes
azonnali megoldást igénylő ügyekben. Azok-
ban a kérdésekben, amelyek nagyobb meg-
fontolást igényelnek, a miniszterek később
fognak elhatározásra jutni. A tanácskozás Fran-
ciaország és Anglia kitéző viszonyának jegy-
ben folyt le.

„Chicago Tribune“ szerint Chamberlain és
Herriot megállapodtak abban, hogy az egyiptomi
forrongás a néps övetség hatáskörén kívül
esik. Megállapodtak továbbá, hogy

a kommunista térfoglalás ellen Francia-
ország és Anglia közösen fognak eljárni.

Chamberlain arról biztosította Herriotot,
hogy Anglia szívt helyez Franciaország biz-

Jorga vádjai Marmorosch, Blank bankház ellen

Szerinte a parasztpárt a bank kreaturája

(Bucaresti-Bukarest, dec. 6. Az Uj Kelet tu-
dósítójától.) A kamara legutóbbi ülésén feltü-
nésteltő üzocata robbant ki Jorga és Madge-
aru között. A parlamenti debattára tulajdon-
képeni okot Jorga lapja, a „Neamul Romanesc“
szolgáltatót, amely december 4-iki számában
azzal vádoolta Madgearut, a parasztpárt vezértit-
kérát, hogy a Marmorosch és Blank bankház
szoldjában áll.

Madgearu a kamara ülésén erőlyesen tiltá-
kozott ez ellen az inszinuáció ellen és felszólí-
totta Jorgát, hogy nyilvánosan vonja vissza
állításait. Jorga azonban reflektált Madgearu
felszólalására. Mindenekelőtt sajnálkozását fe-
jezte ki afölött, hogy Madgearu egy hírlappal
támadt afféjrt a képviselőház nyilvánosságá-
elő hozta, holott ez az ügy egyáltalában nem
tartozik a parlamentre. Majd részletesen kife-
tette azokat az okokat, amelyek inkriminált
cikkeknek megírására készítették.

Legelőször is leszögezte, hogy tudomása szer-
int a Marmorosch és Blank bankház ftképen
nyagi érdekekből a kulizsák mögöl irányítani
próbálja a ország belpolitikai életét, politik-
usokat és napilapokat tart a szoldjában céljai
elérésére. Így szerinte a parasztpárt tulajdon-
képen Blank Arisztid kreaturája. Ennek az
állításának bizonyítására Jorga elmondotta, hogy,
bár ő életében mindössze háromszor beszélt
Blank Arisztidoel, a bankvezér egyszer, ami-
kor az egyetem felé tartott, autójába invitálta
öt és különböző politikai természetű eszme-
cserebe becsátkozott. A beszélgetés során Blank
Arisztid felajánlotta volna neki, hogy vállalja el
a parasztpárt elnöki tiszletét, ezt az ajánlatot
azonban ő még az autóban a leghatározottabban
visszautasította.

Beszédének további részében Jorga azt a
kijelentést tette, hogy az „Adeverul“ és a „Di-

Ilyen auspiciumokkal indulnak meg a német
választások.

Zsidó szempontból nem lehet közömbös, hogy
melyik politikai alakulat kerül ki győztesen a
választásokból. A jobboldali radikálisok győzelme
esetén a zsidóság a legrosszabbra lehet elkészülve.
Thüringiában, ahol hatalmas vannak, meg is mu-
tatták, hogy mire képesek. Csak jellemzésül emli-
tem meg, hogy Thüringiában Krisztusnak is hadat
üzentek, mert zsidó volt. Wotan istenhez akarnak
visszatérni. A zsidók tehát a haladó pártok mellett
szavaznak és tekintettel arra, hogy tulajomórs-
ben kis és középpolgárok, az urnák elé a demokrata
pártokkal fognak járulni. Dr. Marcus Krämer

azonban a genfi jegyzőkönyvet az
angol dominiumok hozzájárulása nélkül nem
ratifikálhatja.

A „Matin“ arról ad hírt, hogy a csütörtöki
minisztertanácsban a francia külügyminiszter
jelentést tett a kommunista propagandáról. Eb-
ből a jelentésből kiderül, hogy

újabb bolsevista támadás van készülö-
ben számtalan külföldi rohamcsapat tá-
mogatásával.

A minisztertanács elhatározta, hogy a pro-
paganda ellen erőlyes intézkedéseket léptet
élethe. Ugyancsak elhatározta, hogy az abo-
csátott kommunista tanítókat nem alkalmazják
ujra, valamint a már hirtasított ötven külföldi
kommunistát a határra szállítják és kitoloncol-
ják. A bretagnei Quimperben felfüggesztették a
polgármestert bolsevik tüzelmi miatt.

minsata“ című lapok is Blank Arisztid zold-
jában állanak, ami abból is kiténik, hogy az
említett két lap gyanus módon kell mindig
védelmére a parasztpártnak.

Madgearu parasztpárti vezér hosszasan ref-
lektált Jorga szavaira. Mindenekelőtt újból a
leghatározottabban visszautasította azt a felte-
vést, hogy ő valamikor is pénzt kapott volna
a Marmorosch és Blank bankháztól, a vádat
Jorga pártjára a nemzeti néppártira hártotta
át, amelynek második vezére Argetoianu, tagja
a Marmorosch és Blank igazgatótanácsának.

A fővárosi sajtó igen élénken kommentálta
a kamarában történt debattát. Az „Adeverul“
mai száma részletes cikkben bizonyítja, hogy
a két laphoz semmi köze sincsen Blank Arisz-
tidnek. A cikkből kiderül, hogy annakidején,
amikor a két lapot még a „Cultura Nationala“
adta ki, akkor Blank Arisztidnak valóban volt
érdekeltsége a lapoknál, hiszen a „Cultura Na-
tionala“t a Marmorosch és Blank bankház ala-
pitotta. Ez az érdekeltség azonban — írja a
cikk — egyáltalában nem jelentette azt, hogy
Blank Arisztid bármilyen befolyást is gyako-
rolt volna a két lap irányába, ami abból is
látható, hogy a két lap még ezidőben is a
bank igazgatóságának véleményével sokszor
homlokegyenest ellenkező pénzügyi politikát
propagált. Ma pedig a két lap teljesen új ke-
zekbe került és az új vállalatban a Marmorosch
és Blanknak semminemű része sincsen.

Ujabb összeesküvést fedeztek fel Egyiptomban

Kairó, dec. 6. Allenby lord közölte az an-
gol kormánnyal, hogy a kairói hatóságok öz-
szeesküvést fedeztek fel az egyiptomi kormány
tagjai ellen. A kormány széleskörű intézkedé-
seket tett az angol személyiségek őrzésére.

A párisi temetőklől az erdélyi temetőkig...

Miért terjed az ópium és morfiomszenvedély Erdélyben? Tömegdegeneráltság, melyet az eugenetikával lehet gyógyítani. A koks és a kokság

(Claj Kolozsvár, december 6. Az Uj Kelet tudósítójától) De Sade Marquis, a XVIII. század forrongó Franciaországának kétségtelenül legbizarrabb egyénisége, ez a szertelen és pokolból való bölcs, aki szerette magát a „Rossz filozófus“-nak (Philosoph de Mal) nevezni, életének hihetetlen eseményeit tudvalevőleg a „Juliette“ című tizenhatkötetes regényben foglalta össze. De Sade ebbe a könyvben, melynek terjesztése egyébként a világ minden országában eltiltatott, először rendkívüli élménységgel kivézi hírneves elvarátait, Rstif de la Bretonne, a stoikust és Aubarryt, a vérengző költőt, majd ügyes szofizmával felállítja a Bännek, mint természeti törvénynek bölcsesét és teóriáit összhangzásba hozta az egyének és tömegnek időszaki patológus megnyilvánulásaiival. A harmadik kötet végén például leírja azt a pszichóziát, mely Páris lakóit két éven át százezres tömegekben csábította ki a La Pére temetőbe, Pater Annunzius sírházhoz. A külvárosok lakossága vasárnap délelőttöként nyolcas sorokba fejlődött a szeszélyes körutakon és hangos énekszóval kivonult a sírkertbe, ahol esudálatos látományoknak volt szemtanúja. Alkonyatkor öregek és fiatalok, férfiak és nők egyetlen izzadó, lihegő, örvongó és szeréksző testté olvadtak össze, hörgött, imádkozott és vágyakozott az ősrégi temető és a szuggesztív órái alatt ezer és ezer blyeges csecsemő nyert titokzatos és átkozott életet.

Ez volt a híres párisi görsjávány. Használó, talán kisebb méretű tömegpszichóziát hat esetben mutat fel az emberiség fejlődéstörténete. De Sade nem volt tudós, csak egy örült, véres, talán zagyva bölcsész, de amikor a La Pére baccanáliáit biológiai gondolatok emelte, ösztönösen — véletlenül örök tudományos igazságot ragadott meg.

Egy párisi temetőből a kolozsvári temetőig

Közismert tény az, hogy Erdélyben néhány éve szinte tragikus méretekben hódít az ópium és a kokain-szenvedély. A Szamosnak és a Körösnak messze Keletre dugott kisvárosaiban szinte közkeletű fogalom lett a „koks“ és a „kokság“, vagyis a kokainpor és a homorura deformált köröm, ahonnan a narkotikumok rabjai felszipantják a fehérén csillogó vegyületet. Temesváron, Aradon, Kolozsváron nyílt titok, hogy ópium híveinek külön társaságuk van. Rend szerint gyógyszerészek és ügyvédek, az intellektuális csőd apró hajótöröttjei az áldozatok. Dr. Csányi Aurél, Merte Gueztáv, Msár József katasztrófái már ismertek, de száz és száz szivarozító sorstragédiát takar rajtuk kívül a pravaz és a nargilé fátyolos fanyar ködfelhője.

— Valóban — mondja dr. Porsche Ferenc — rövid néhány év alatt hihetetlen mértékű lett az ópium, kokain és morfiomszenvedély. A nartotikumoknak ez a terjedése egy demontikus tünetű, élettani tömegkedélyhullámnak a következménye. Ismeretes Heckelnak ez a biológia törvénye, hogy az egyén morfológikus fejlődése recipiálja a faj fejlődésének történetét. Ugyanez a törvény érvényes a pszichikai fejlődésre is. Az egyén normális körülmények között pszichikus változásokon, ideg-váltságokon megy keresztül. Ilyen hangulathullámnak időközönként megismétlődnek a faj történetében is. Ilyen hullámnak idejében a kevésbé idős rétegek fékezésképp hatnak, — ám ha ezek a mérséklő erők hiányzanak, a tömegpszichózis tünetei expozív társadalmi és gazdasági jelenségek. Filozófiailag a háború is egy ilyen kedélyváltság következménye. A mostani pszichikus alteráció részleges, de súlyos ingerekre van szüksége: innen az alkoholnak, morfiumnak, ópiumnak és kokainnak terjedése.

De Sade ösztönös sejtése így érte el másfél század alatt Erdélybe és La Pére borzalmi filozófiái összefüggésükben csupán változatai

az ópiumos kisvárosok sorstragédiáinak.

Egy narkotista bánati gyógyszerészt, akit rövid néhány év alatt testbenléleiben egyaránt tönkretett rettenetes szenvedélye, rokonai kéthárom hónapja bedugták egy temesvári szanatóriumba. A gyógyszerész előző fogásának negyedik napján dühöngeni kezdett.

— Őa művelt, öntudatos ember, aki tisztában van a kokain végzetes hatásával! — mondotta neki a főorvos — szinte érthetetlen a viselkedése.

— Valóban, öntudatos ember vagyok! — válaszolta az elkeseredett beteg. És éppen ezért az értelem jogán is tiltakozom az Őök önkénye ellen. Tegyük fel, hogy Őa filozófus, aki tisztában van az időnek, mint emberi képzetnek relativitásával. Nos, én két pravaz után 4—5 évet álmodok végig, még pedig nagyszerű,

boldog érzések közepette. Mondjuk, hetenkint csak háromszor felekedezek: ime, egy hét alatt nyertem 10—15 esztendő: s ha egy évig bírom, már 5—600 boldog évet érzékeltem. És mit vesztettem? Harminc-negyven évet! Hagyjának tehát...

Lehet, hogy a gyógyszerész magyarázata bizarr filozófia csupán. De nem egyedi koncepció, hanem általános elmélete a korszak psychozisének, különböző formában az összes okkult világnézeteknek, a szaporodó szektáktól a legutolsó alkoholoseppig.

— Ez pedig kritikailag nem jelent mást, mint a mérlegelés és értékelés háttérbeszorulását — mondja dr. Porsche. A végök tehát egy tömegdegeneráltság. S ennek a gyógyszerere: a fajnemelés, az alkalmazott eugenetika.

(m. l.)

Százezer idegen állampolgárt utasítanak ki Erdélyből?

(Bucuresti-Bukarest, december 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormányhoz közelálló körökből nyert értesülések szerint a belügyminisztérium az erdélyi szigurancák jelentése alapján most dolgozik az Erdélyben telepedett idegenek teljes lajstromának összeállításán. Az összeírási munkálatokkal kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy a belügyminisztérium százezer Erdélyben telepedett nem kívánatos idegen kiutasításra készül.

Ez a hír az érdekeltek körében óriási feltűnést keltett. Mindaddig, míg a hírt hivatalos formában meg nem erősítik, nem tudunk hitelt adni valódiságának, annál kevésbé, mert nem tartjuk valószínűnek, hogy Erdélyben százezer idegen állampolgár telepedett volna le, még kevésbé azt, hogy százezerre ragna a száma a nem kívánatos idegeneknek. Azt pedig kizártnak tartjuk, hogy a kormány az ország kulturális és gazdasági munkájában aktív módon résztvevő és az ország konszolidációja szempontjából mindenképpen hasznos jelentő idegen állampolgárságu szellemi és testi munkások kiutasítására gondolna.

Elkészült Oroszország első állandó jellegű költségvetése

2,991.348.000 rubel bevételt irányoz elő a költségvetés. Az adóbevétel szaporodott, a bankjegykibocsátás csökken

(Berlin, dec. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szovjetkormány pénzügyi szervei csak ez évben dolgoztak ki először állandó jellegű, egész évre szóló költségvetést. 1924-ig a szovjetnek nem volt tulajdonképeni költségvetése, a pénzügyi népbiztoság megelégedett azzal, hogy minden hónapra egy ideiglenes jellegű költségvetésféle tervet dolgozott ki. Állandó jellegű költségvetést csak ez év januárjában dolgozott ki a pénzügyi népbiztos, amikor sikerült az orosz valutát stabilizálni. Ez a tervzet ez év október elsejéig szől.

Az 1924—25. adminisztratív évre szóló költségvetés, amely most készült el, a következő adatokat tartalmazza: (Az összegek ezer aranyrubelben értendők.)

Bevétel

Rendes bevételek: Egyenes adók: Földadó 250 000, ipari adó 66 000, jövedelem- és vagyon adó 70 000, járadék adó 10 000, rendkívüli adó a rossz termés miatt inségbe került területek segélyezésére 18 000.

Követelt adók: Vám- és illetékjövedelem 448 000. A posta- és távirada jövedelme 63 000. A vasut jövedelme 789 000.

Az állam kereskedelmi és ipari vállalkozásai befolyó jövedelmek: Ipari vállalkozásokból 50 000, kereskedelmi vállalkozásokból 18 000, bankokból 15 000, erdőkből 60 000 más közvagyonból 12 000, kölcsönökből 16 510, különböző jövedelem 4 388. A rendes bevételek végösszege 1,881 398 ezer rubel.

Rendkívüli bevételek: Az állami alapok realizálásából 10 250. Hitelműveletek: Második osztályorszájából 40 000. 8 százalékos belöldi aranykölcsönből 30 000, mezőgazdasági kölcsön 50 000, egyéb bevétel: 80 000. Rendkívüli bevételek végösszege 210 250. Az összes bevételek végösszege 2,091.348.

Kiadás

Rendes kiadás: Hadügyi népbiztoság 378 000, közlekedésügyi népbiztoság 780 000, posta és távirada 63 000, többi népbiztoságok 86 990, a szövetséges szovjetközársaságok intézményei 112 408, a független szovjetközársaságok intézményei 202 000, tartalékalapok 75 000, szub-

venációs alapok 20 000, államkincstári ügyletek 162 700. A rendes kiadások végösszege 1 millió 880 098.

Rendkívüli kiadások: Ipar 59 650, mezőgazdaság 40 000, a rossz termés miatt inségbe került lakosság segélyezése 48 000, közmunkákra 4000 városi vállalatok és intézmények 5000, elektrifikálás és építkezés 37 900, hajóépítővállalatok és intézmények szabvenciója 5000, Leningrad város árvízujtatója rézeinek újja-építése 12 000, rendkívüli kiadások végösszege 211 550. Az összes kiadások végösszege 2,091 648.

Szokolnikov, a költségvetés referense, ezeket a kommentáló szavakat fűzi hozzá tervzetéhez:

„A szovjetközársaság valóban realizálta a költségvetés egyensúlyát és ez azt jelenti, hogy a forradalom által létrehozott kormánygépezet stabil. Természetesen ez nem egy szokásos polgári üzletembernek az egyensúlya, hanem egy óriásnak, aki összes izmának gigászi erőfeszítésével fantszikus nehézségeket tud legyőzni.“

A jelenlegi költségvetés tíz százalékkal mulja felül az elmúlt évit. Minthogy egyrészt az ipari termelés növekedésben van, másrészt pedig a mezőgazdasági termékek ára magasabb, mint az elmúlt évben volt, a földművelő jövedelme nem csökken annak ellenére, hogy az idei termés a legtöbb helyen tizenöt százalékkal silányabb volt az elmúlt évinél.

Az ezévi és múltévi költségvetést összehasonlítva kiderül, hogy az adóbevétel 210 millió, az állami vállalkozásokból befolyó jövedelem pedig 190 millió rubellel szaporodott. Ezzel szemben a hitelműveletek 95 millió, a bankjegykibocsátás pedig 100 millió rubellel csökkent. A költségvetés részletes adatainak vizsgálata azt mutatja, hogy az elmúlt évvel szemben ez évben a falu lakosságának kellett többet fizetnie. A költségvetésben felsorakoztatott kiadásokat két főcsoportra lehet osztani: az ország közigazgatási és védelmi kiadásaira és a gazdasági újjaépítés kiadásaira. Az első csoportra fordított kiadások 86 5, a második csoportra fordított kiadások 13,5 százalékot tesznek ki. A költségvetési év első három hónapja fogja megmutatni, hogy megfelel-e a költségvetés a közzgazdasági élet követelményeinek.

„PATRIA“ kávéházban a PATRIA-R. Mosse 8072.

reggeli és délutáni uzsonna, mely 10 lej h a b o s k á v é b ó l áll

és minden más tételnél szolid árak. — Esténként Halász Lajos és Kiss Béla cigányprimások vezetése mellett elősoren lü cigányzene. Szives támogatást kér: Judovits Antal.

Ha ledől az etikett és udvarias- ság bátyája...

A moziban a férfiak ökölrel törnek utat s legázolják a nőket. Amit a hölgyek a moziban beszélnek

(Cluj Kolozsvár, december 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tanontanak törpe mitográzsz embereket, mindig fekete zakart figyelt rajta, orrán szemüveg villogott, mely alól szigorú szemek néztek a bakfilányok és kamaszfinu glédájára. Ha táncolni nem is tanított meg, de azt megtanította vele, hogy a nő nemet egy spanyol grand udvari sságával tiszteljem; kedves bókokat mondják nekik; ha nők állnak fel és adjam át helyemet, ha zseb kendőjét elejti az anygal, vegyem fel és mely megújással adjam át neki, stb.

Pérsze, akkor még nem rontotta meg a spanyol etikett romantikáját a feminista agitáció, a ház s az a lányok számára nem jelentett csaknem elérhetetlen átrándor: konzolidált világ volt az kérem, jó, polgári világ, amely csak jóval később hangzott el az öreg Anatóle France figyeztetése is, hogy a nők sokat értenek maguknak az emancipációs törekvésekkel, mert a fiatalok berek már nem állnak fel a villamoson, hogy átengedék helyüket a gyöngéd nemnek — annyira dühöng az egyenrangúság...

Mit dezek ma már szinte anachronisztikusan hangzanak. Az egész szóra sem érdem és nem is említenék fel, ha konkrét példákon nem volna alkalmunk bizonyítani a „haladás” tulított előretörését, speciell a lovagiaság terén. Tegnap moziban voltam. Az utolsó előadásra száz és száz ember várakozott, nők, férfiak vegyesen. Bizony, már az előszobázás idején is feltunt nekem, hogy a férfiak mennyire nem részesültek előnyben a női nemet. Bizny, a lovagias férfinem egy kevés erőműtani beavatkozást sem sajnált a gyöngéd nemmel szemben, ha ezzel bejárathoz sikerült közelebb férköznie. Saltem fájdalmosan dobbant meg ennyi destruktív látván, hiszen ezzel a tényvel a romantika két virága hullott a porba, hogy sáros férficipő talpak tposzanak rajta. De ez miad számom. Az igazi „gyeunanguskodás” akkor vette kezdetét, mikor megnyílt a bejárat ajtaja. Nosza, akkor kezdődtek csak el az erőműtani tenykedések, még pedig oly erőteljesen, hogy a nagy tumultusban és női sikolyok hang sötét. Benn, a nézőtérén pedig valóságos hőzelháró fejlődött ki egy egy „jobb” helyért a két nem között. Békeben bizony ez elképzelhetetlen volt. A férfiak akkor sem sajnálták egy kis öklözést egymástól, de a szépnemet vedie az etikett, a lovagiaság.

Ugyanaz a közönség, mely olyan nagy előnnyel öklözte meg egymást a kezdetben, az előd s alatt élénk, szinte szentimentális sóhaj tások között élvezte a film romantikáját. Csodálatos ellenmondás ez, de érthető. A királyi fényűzés, a katonai pompa, a démoni szerelem stitűdjei az érzéketlen közönséget szinte könynyekre igaztják. Ami nincs meg bennünk, ami elérhetetlen számunkra, — az meghat, ha mások látszák el előttünk. A misztikum, a romantika mindig hatni fog, talán annál inkább, minél teljesebben távolodunk el a valóságban mindattól, amire hajdan, a béke idején mindenkori törekedt...

Egy hölgy szólal meg a hátam mögött: — Mindenki panaszkodik, hogy nincs pénz, mégis mulatságra mindenkinek telik, az emberek verekednek egy mozijegyért.

— Mert csak erre telik nekik — válaszol a hölgy barátja.

A szó szót követ, az előző sorban — nyilván egy kalapozalon tulajdonosnője — felő hajjt:

— Bizony, bizony, csupa alakítás, senki sem eszálaltat új kalapot... A filmen ragyogó hercegnők vonulnak el, ruhájuk csupa selyem, gyöngy, keblükön ékszerék. A tetőzés csaknem porzizmusig fokozódik. A néző hölgyek szinte a saját testükre álmódják rá a mozifilmen pergő pompát, oh istenem, milyen nyomerult is az élet, csak a filmzsinésznőknek van jó dolguk. Az isten verje meg azt a pénzkrisist...

A legközelebbi szünetben a mellettem ülő hölgy odafordul barátjához:

— Láttad azt a ruhát a hercegnőn? Ha belehalok is, a legközelebbi báira egy olyat csináltatok magunknak. A hölgy, aki ezt a kategórikus kijelentést tette, kissé molett, élvezte aju, barna nő volt, Éva igazi leánya, aki fityűl minden emancipációra.

Az emancipáció a ruházkodás és a fényűzési hajlam terén nem tudta elvégezni még a destruktív kegyetlen munkáját. Az nők — pénzkrisis ide, pénzkrisis oda — fentartják jogukat a ruháira, jöhetnek nem ők keresik meg hozzá a pénzt. Ezzé szomorú, hogy a

ruhái mellé a megromlott férfitársadalom nem rakja a nők lábait elé a lovagiaságot és etikettet, a szép idők e szép virágát...

Az egész ügy nem nagys jelentőségű, a nők lassanként megszokják, hogy a férfiak nem állnak fel, hogy helyüket átadják nekik, hogy oldalba tközik őket. A világ azért tovább torog „keserű levében”. De azért egy-egy ilyen kis mozihirándulás az ember éles pillanatfelvételt készíthet a mai társadalmi és erkölcsi viszonyokról... (a)

A dési választási botrány

A kormány urnalopással vádolja a nemzeti pártot

Cluj-Kolozsvár, d.c. 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megemlékezett már az Uj Kelet arról, hogy a dési pótválasztáson a liberális jelölt Mihali Victor óriási szótöbbséggel győzött. A kisebbségben maradt nemzeti párt elhatározta, hogy akciót indít a választás megsemmisítésére, minthogy a választás során súlyos törvénysértő incidensek történtek.

Még mielőtt a nemzeti párt hozzá kezdhett volna belgért akciójához, a kormány meglepetés szerűen két dési kerületben a választás megsemmisítését rendelte el és nyilatkozta, hogy a két említett kerületben december 10 én új választásokat tartanak.

A kormányt erre az intézkedésre állítólag az készítette, hogy a nemzeti párt korifensal a legulyosabb visszaéléseket követtek el. Két kerületben összetörték a választási urnákat, a

szavazólapokat a földre szórták, a választás vezető bizottság egyik esepes tagját, aki liberális politikus, súlyosan elverték.

Moscu közunkügyi miniszter és Tatarescu belügyi államtitkar ma délelőtt tízenegy órákor felkeresték a miniszterelnököt és jelentést tettek neki a dési választási visszaélésekről. A jelentés alapján a kormány elhatározta, hogy a kamarában kéni fogja Grigore Pilipescu nemzeti párti képviselő mentelmi jogának feltüggesztését.

A kormány eljárása óriási felűstést keltett, annál is inkább, mert ez az első eset, hogy a jelenlegi kormány, amelynek választási visszaélései és urnalopási botránai az elmúlt évben a nemzeti pártot vádolta olyan büncselekményekkel, amelyekkel eddig csak a liberális pártot vádolták.

Korrajz egy kisvároska zsidó életéből

Amikor az iskolalátogató imaházat pecsételt le. A postamester Hackenkrenz os becsülete. A pedagógus és a zsidó. Zsidónak nincs jussa a fegyverhez

Hátszeg, december 6. Az Uj Kelet munkalásától. Néhány apró történet következik itten. Epizódok, melyeket az újságíró — minden gyűjtési szándék nélkül — alig huszonnégy óras rövid tartózkodás alatt szedett össze. Ezekben a kis epizódokban egy erdélyi városka zsidó életének képe. Korkép. Ha valamikor e lap sarga papírjáról a kéző urd elővessz: fogalma léssen, miképen éltünk anno 1924. És most következzanak minden kommentár nélkül, csakorba fogva a kis történetek.

Mert elromlott a kályha

Hátszeg zsidósága elemi iskolát tart fenn. Román nyelvt. Kifogás ellene nem volt. Röviddel ezelőtt kemény hidegek köszöntötek be Hátszegre. Az iskola tantermeit nem lehetett eléggé kifűteni, a kályhák elromlottak. Katz bácsi, a jó öreg tanítónak drága volt a gyerekek egészsége s az iskolaépületben levő hitközségi tanácsterembe tanított. Ezt a tanácstermet különben — téli időben — hóra reggel és délután imahálynak használják. Itt van tehát a szféer tóra, de itt tartják a hitközség iratait is, a gabella könyveket, anyakönyveket stb. Sőt itt van a hátszegi Aviva kis könyvtára is, amelyet szorgalmasan használják.

Történet pedig, hogy egy Nicora nevű járási iskolalátogató inspicálni volt a hátszegi zsidó iskolában. Valaki már tudomására adta a jó ürügyet: a tanító a gyermekeket a tanácsterembe vitte át, hogy a rossz kályhájú iskolaszobátan meg ne fagyjanak. Ez szontan még nem ok a tetilásra. Tehát keresett. A tanácsterem falán régi magyar feliratu képek voltak. És pedig: Szabolesi Miksa képe. Az egyházközség elnöke hitközségek elnöki értekezletéről néhány évtizeddel ezelőtt felvett csoportkép. Egy Nemzeti Alap-diploma a hátszegi zsidók hitadományáról. A KKL. palesztinai térképe. Az inspektor ur megállapította, hogy a tanítási teremben oda nem tartozó képek vannak. És ezért becsúszta az iskolát. Rendőrséget hozatott s lepecsételtette a rossz kályhájú, üres tantermet. De lepecsételtette a tantermet is: a szféer tórával, a hitközség irataival, a gabellával, az Aviva könyvtárral, no és az irredenta képekkel együtt. A hitközség elnöke tiltakozott az ellen hogy a hitközség tanácstermet, hol imádkozni, tanácskozni szoktak, lecsukja. A magas látogató azonban szóba sem akart állani vele. Azóta talán Dable prefektus, kit mindenütt igazságos, derék embernek jeleztek: közbelepett és reparaálta a kis hátszegi kulturinkvizitor önkényeskedését. De lehet, hogy a tanácsterem még mindig rendőri pecsét alatt van. A szféer tórával együtt.

Hackenkrenz a postán

De Hátszegben nincs antiszemitizmus. Az igaz, hogy a posta egyes tultuzgó hivatalnokai hivatalos

hirdetmények helyett a Hackenkrenz t ktták egy állami hivatalos legfőbb és illő ékességül. Egyik közbetintlyen álló hátszegi zsidó, Simon Adolf erre Iván postafőnökhöz fordult s igen szerényen arra kérte: legyen tekintettel arra, hogy ilyen hivatalos jellegű inzulások ne rontsák város a békéjét. Iván postafőnök készségesen adott Simonnak igazat. Mánna azután Iván egy kis doppingot kapott: hogy mer a zsidó a te hivatalos hatáskörödbe beavatkozni? Iván erre feljelentette Simont a járásbírósnál, ahol Petre járásbíró — három ezer lejre ítélte el, mert „igen hangosan” viselkedett. Tehát: a melódiáért! Három ezer lejt valóban megér egy ilyen súlyos büntet. Mint ahogyan ugyancsak Petre járásbíró tízezer lejre ítélte el Klein Henrik bankigazgatót, ki felpofozott egy Vejna Farkas, pardon: Lupu nevű hátszegi zsidó ügyvédet, mert ennek zsidó iskolásfia — Hackenkrenz viselt „politikai meggyőződése” folyán. A dévai törvényszék megállapította, hogy Simon nem sérteite meg Iván postafőnököt, de mert „kihívóan viselkedett” — ez ugylátszik egy újajta illemkönyvi deliktum —, a büntetését ötszáz lejre mégis leszállította.

Pedagógiai csendélet

Milyen lesz az a nemzedék, melynek ilyen tanító mestere van:

Grün Ignác tízenkétévrs zsidó fiút a sötétérem megtámadta egyik hátszegi hatalmasság: Parcu iskolalátogató fia. A kis Grün nem respektálta a többség előjgeit és az első pofont, melyet némi zsidóság nagyobb nyomatékával és kísérettel kapott, — nemcsak visszaadta, de megfelelő erővel tett kötes kimeneteltető — már csak a jövendő szempontjából — minden hasonló kísérletészet. A Grün fiu az eset után haramegy, s elmondja az ügyet édesapjának. Grün, az apa, ősrégi pedagógiai elvek érvényesítéséül, két pofont ken le a fiának.

— Nesze, máskor ne szerezz magadnak te elégtételt, hanem szóljál, s majd én elintézem a dolgot.

Pár perc múlva beront Grün zsidóhoz Parcu igazgató és pedagógus.

— Hallotta mi történt?

— Hallottam, — válaszolta nyugodtan Grün — sőt már el is intéstem a dolgot a fiammal. Micsapoztam. Hát ön, igazgató ur, elintézte-e hasonlón otthon, a saját fiával?...

Csak ez kellett Parcu igazgatónak. A szitkok öznét zudította Grünre, akinek bejelentette, hogy mindenk előtt a fia ki van csapva az iskolából, őt pedig családotól együtt áttéteti a határon, kitoloncoltatja.

Szerencsére Hátszegben a román kulturát nemcsak Parcu képviseli, s így a fenyegetés csak

Mondjuk, hetenkint... ime, egy hét alatt... ha egy évig bi... evat érzéseltem. És... egyven évet! Hagy...

szerez magyarázata... nem egyedi kon... elmslete a korszak... formában az összes... szaporodó szektáktól... nem jelent mást... és háttérbeszorulá... A végok tehát... ennek a gyógy... almasott eugenetika... (m. i.)

nak ki

sz közeldlő körökből... lapján most dolgozik... írás munkalátokkai... ben letelepedett nem

hirt hivatalos for... mert nem tartjuk való... kevésbé azt, hogy... juk, hogy a kormány... szág konszolidációja... testi munkások ki...

jellegű

szaporodott, a bank...

amkinostári ügyletek... végösszege 1 millió

par 59.650, mezőgaz... és miatt uségbe ke... 8.000, közmunkákra... inézmények 5000,

37.900, hajóépítő... szabvenciója 5000,

otta rézeinek ujja... kiadások végösszege... végösszege 2.091.648.

etés referense, ezeket... hozza tervezetéhez:

valóban realizálta a... ez azt jelenti, hogy...

zott kormánygépezet... em egy szokásos pol... pensulya, hanem egy...

nak gízási erőfeszí... ékeket tud legyőzni.

etés tíz százalékkal... t. Minthogy egyrés...

kedésben van, má... lasági termékek ára...

éven volt, a föld... kken annak ellenére,

több helyen tizenöt... az elmult évinél.

költségvetést össze... z adóbevétel 210 mil...

aból befolyó jövede... llel szaporodott. Ez...

veletek 95 millió, a... 100 millió rubellel...

sz részletes adatainak... hogy az elmult év...

a falu lakosságának... A költségvetésben...

két főcsoportra le... z igazgatási és védelmi...

újépítés kiadásaira... ott kiadások 865, a...

tt kiadások 13,5 szá... ztségvetési év első h...

mutatni, hogy meg... zgazdasági élet köve...

lid árak. — Esténként... gányprimások vezetése

Judovits Antal.

fenyegetés maradt. Különben Hátszegben Cocann Jeromos és Guerman Stefan iskolaigazgatók valóban példás eréllyel és korrektséggel örködnek, hogy intézetük a nevelés, ne pedig a gyűlölet szolgálatába álljon.

Cigány és zsidó

Hátszegben élénk vadászélet folyik. A vadász társaságának — mely fajra való különbség nélkül foglalja magába a hátszegi nemzsidókat — két zsidó tagja van. Hadiállapot lévén, a vadászoknak fegyvertartási engedélyre van szüksége, melyet a polgári hatóságok előterjesztésére a nagyszabedoni parancsnokság állít ki. A „vadász társaság valamennyi tagja megkapta a fegyvertartási engedélyt — kivéve a két zsidót. Zsidó ne vadászson! Talán kurióznaként: fegyvertartási engedélyt kapott a hátszegi cigányok közül egynéhány. Sértés azonban ne essék: ezek nincsenek benne a vadász társaságban. sz. b.

Palesztinába szállították a tragikus végű cionista vezér holttestét

(Cluj-Kolozsvár, dec. 6. Az Uj Kelet tudóstól.) Hirt edünk dr. Scheinkin tragikus haláláról. A kiváló cionistát amerikai körútján végtelen beleset érte. Egy villamos összetűzés alkalmával ugyanis Newyorkban életveszélyesen megsebesült és az eset után néhány órával, azéül hogy eszméletét visszanyerte volna, a kórházban meghalt. Utolsó kívánsága az volt, holttestét Erec Jisrael földjében hantolják el Newyorki temetéséről most kaptunk értesítést Newyorkból.

A holttestet ércokorsóba zárva a héber nemzet iskolá tornatermébe vitték az East Broadway 206. szám alá. A környező utcákat a halott elszállítására előtt már órákkal olyan tömeg lepte el, hogy a közlekedés megakadt.

Az első szóok David Jellin az elhunyt jellemrajzát adta. Kiemelte benne pártisan energiáját. Az ő szóköcséből a „lehetetlen“ szó hiányzott, mert akarat és energiája előtt semmi sem volt lehetetlen.

Maslinsky rabbi patetikus szavakkal emlékezett meg Scheinkinnel való találkozásáról Jaffában. Ez három évvel szelött volt, a zsidó arab zavarok idejében. Megbámultam — ugymond — Scheinkin nyugalmát szelán hogy az arab golyó megsebeszte. Valami bámulatos földöntuli érzés ömlött el rajtam, amikor a sebzett emberrel beszéltem, aki esetéről mintha tudomást sem vett volna, csak arról beszélt hogy az események kapcsán milyen taktikát kell majd folytatnia a zsidó politikanak Palesztinában.

Reuben Breinin az elhunyt munkásságát változta a népnevelés, újjáépítés és a héber nyelv fejlesztés körül. Szem nem maradt szárazon, amikor a szónoki emelvényen megjelent dr. Scheinkin felesége. Magrendítő szavakkal esetele huszonkét éves együttélésének viszontagságait, harcait, az eszméért való szenvedéseket.

Utána dr. Slonimsky emelkedett szelásra, aki dr. Scheinkin viszonyát ismertette a zsidó munkás-tömegekhez. S neki jobban meg nem tud a becsülni a produktív embereket mint Scheinkin, aki maga is a legmunkásabb és legjobbat produkáló emberek közé tartozott.

A híres Roitmann kántor „El molé rachim“ — ja után a hőporsót a gyászoló közönség vállaira vette és felváltva vitték ki egészen a kikötőig, ahonnan Palesztinába szállították.

Izgalom Japánban az amerikai hajóraj gyakoratozásai miatt

London, december 6. Tosiói lapok, való zintleg hivatalos sugalmazására, hosszan foglal koznak az amerikai hajóhad tervbevetés Csendes-óceáni gyakorlatjával. Az a feltevésük, hogy az amerikai hajóhad együttműködés Ausztráliával és hogy ezek a gyakorlatok Japan ellen irányulnak.

Az esztországi kommunista forradalom a balti-államok szorosabb szövetségét vonja maga után

Páris, december 6. Az esztországi kommunista forradalom a balti államok szövetségének újabb meg-szilárdítását fogja maga után vonni.

A Varsóba tervezett balti-államok konferenciáját a lett kormány lemondása folytán elhalasztották. Varsóból jelentik, hogy Skizinsky külügy-miniszter a kamara külügyi bizottságának ülésen kijelentette, hogy Helsingsforsba utazik a balti-államok szövetségének meg-szilárdítása végett.

Még nincs megállapodás az új palesztinai kormányzó személyében

Ismét egy zsidó jelölt előtérben

London, dec. 6 Jól értesült körökből származó híradás szeriat, a Morning Postnak az a jelentése, mintha szir Herbert Samuel utódjaul George Mc Munn vezérőrnagy lenne kizemelve, korainak bizonyult. Egyelőre még nem tudal, vajjon Sir Herbert Samuel utóda nem-e lesz ismét zsidó. Kormányzói méltóságra többek között sir Philipp Sassoon nevé is emleg-tik.

Sir Philipp Sassoon az alsóház képviselője, és a konzervatív párt egyik kiváló tagja. Ja

lenleg, mint államtitkár, tagja az angol kabinetnek. Családja Keletről származik. Baked-tól Bombayon át jöttek Angliába. Sir Philipp Sassoon közeli rokonságban van a Rotchild-családdal és meggyőződéses zsidó. Bizosra azonban azt sem lehet állítani, hogy ő lesz Erec Jisrael kormányzója. Az angol kormány egyelőre a kormányzó személyében nem állapodott meg és minden felbuzgó név zsidó-szeriat csak mint kombináció jöhet tekintetbe.

VIII. Alfonso kincstárnokának unokája

Yahuda professzor Svájcban. Megírja a spanyol zsidók nagy történetét

(Zürich, december 6. Az Uj Kelet tudóstól.) Jelegettem, hogy A. S. Yahuda, a madridi egyetem tanára, nagy munkáját a spanyol zsidóság fénykoráról Svájcban írja meg. Nyugalomban foglalkozik a magával hozott rengeteg történelmi anyag kiválasztásával és kritikai feldolgozásával. Ebben a nyugalomban azonban mégis meg-savartatta magát egy előadásával, amit a svájci cionisták kérésére tartott Zürichben. Az előadást a Volkshaus hatalmas termében tartotta óriási közönség előtt. A hallgatóság sorában helyet foglaltak a zürichi tudományos és művészi világ kiválóságai, a hatóságok és egyházak képviselői, akik mindnyájan reszült érdekléssel hallgattak a tudós élvezetes előadását. Yahuda professzor megjelenésében is imponáló. Magas, erőteljes alak, szigorú arcvonásokkal; a spanyol zsidók méltóságos nyugalma minden mozdulatán. Yahudának egyik ösét, Abu Omart, aki VIII Alfonso király kincstárnoka volt a XII. században, az egykoru zsidó költők is ilyea vonásokkal festették le és alakját így mentették át a történelem számára.

Az előadó tudós kimutatta, hogy az iberiai félszigeten a keresztény időszámítás előtt évszázadban már éltek zsidók. Nagyobb településeket azonban csak a római megszállás hozott Spanyolországba. A rómaiak felruházták a zsidóságot a legteljesebb polgári jogokkal, megengedték nekik, hogy kereskedelemmel és iparral foglalkozzanak, később azt is, hogy földművelést üzenek. Szellemit leg a spanyolországi zsidóság a görög kultúrsztrákkal kerültek érintkezésbe. A zsidó nép az ott élő lakossággal barátságos érintkezést tartott fenn. A római uralmat a keleti gótok beözönlése megdöntötte, viszont ezek a VIII. században Mohamed zászóló elől léptek vissza. Az arabok bevonulásával kezdődött a Spanyolországban élő zsidóság tényleg-kora. Erec Jisrael földjén kívül sehol nagyobb és szebbet nem alkottak, mint itt. A politisában, a filozófiában, a költészetben és tudományokban a zsidóság himagiasót és tartózat tudot alkotni. Zsidó minisztereket és diplomátákat látunk. Elég rá-mutanni, a toledói Samuel Halewi Abutafjára továbbá Pedro el Cruel miniszterre, Josef ben Schuschan kincstárnokra, akiket VIII. Alfonso nevezett ki.

Ferdinánd és Izabella udvarán is előkelő pozíciót foglaltak el a zsidók. Az orvosi tudományok terén tüntes ki, továbbá matematikában, esztro-nómiában és a hajózási ismeretekben. Tudományos kutatásaik új prespektivákat nyitottak, külső ösen hajózás körül és sok tekintetben nekik köszönhető Amerika felfedezése. Elég na a filozófia terén rámutatunk Meimonides Mózesre, akinek volt bátorsága, hogy Arisztoteles rendszerét kritika alá vonja. Ezt a hatalmas aktivitásukat a spanyol zsidók folytatták akkor is, amikor a mór uralom már összeomlott. Feladatukul tüntek ki a civilizáció válságából kimenteni a régi kultúrát és összeolvasztani azt a jövőendő kultúrával. Ahogy az arabokat bevaztata a görög kultúrába, sz népen közvetítették a keresztény világ számára az arabok kultúrkincsét részint fordításban, részint eredeti munkákkal.

Ferdinánd és Izabella, miután zsidó pénzen a hitetlenek elleni harcot győzedelmesen befejezték, háta helyeti a zsidóság ellen fordultak abban a felelmükben, hogy a zsidó vallás veszélyeztetetne a katolikus hitet. A zsidóságot tehát felszították arra, hogy térjenek át a keresztény hitre, vagy pedig hagyják el az országot. Kévs kivétellel a zsidók nem áldozták fel meggyőződésüket, ezisztenciájuk feladásával inkább a száműzést vállalták. Olyan heroizmus ez, amit a történelem csak a hugenották esetéből ismer. A véletlen borzasztó játéka volt, hogy 1492 augusztus

2-án, azon a napon, amikor Kolombus a zsidó mecénások pénzbeli segítségével megkezdette nagy feltedező utját, számtalan zsidó család kénytelen volt elhagyni Spanyolországot.

A mai Spanyolország — mondotta végül Yahuda tanár — igyekszik a spanyol történelemnek ezt a sötét napját elüintetni és vissza kíván térni azokhoz az időkhöz, amikor Spanyolország kultúrája és valási toleranciája egész Európa számára mintául szolgált.

— Ötvenmilliárdos örökösödési per Budapesten. Budapesti tudósítónk jelenli: A budapesti törvényesök előtt tegnapielőtt kezdődött meg a graf Ferryféle örökösödési per főtárgyalása. Ugyanabban az ügyben néhány héttel ezelőtt Grazban is lefolyattak egy tárgyalást. A nagyvárki örökösök összesen ötvenegymilliárd koronára rug. A graf végrand-letét azok a rokonsok, akik az örösi vagyomból nem kaptak részesedést, perrel támadták meg. A budapesti tárgyalást a grázi pör eredményétől teljesen függetlenül fogják lefolytatni.

* Aki Purgót vesz eredeti dobozban, biztosan megölnyebül.

* Gumibelyegzőket (héber nyelvűeket is) olcsón szerzheth be Imperialnál, Cluj, Misorita-utca. Tegyen próbarendelést.

Utol-érhetetlen olcsó

árakért szerzhethi be karácsonyi szükségleteit — női és férfi

szövetek, selymek, vászon és mosóárukban

Heller, Weisz & Molnár

divatáruházában — Cluj-Kolozsvár, Calea Regele Ferdinand No 6.

Nagy, olcsó karácsonyi maradékvásár

... az angol kabin...
... Sir Philipp...
... a Rotchild...
... zsidó. Biztosra...
... hogy ő lesz...
... az angol kormány...
... melyben nem áll...
... munkánév zsidó...
... jó lehet tekintetbe.

Történetét

Kolumbus a zsidó...
... megkérdezte nagy...
... család kénytelen

mondotta végül...
... a spanyol történe...
... elűntetni és vissza...
... az, amikor Spanyol...
... toleranciája egész...
... gátt.

... kösödési per Bu...
... jelenik: A buda...
... lótt kezdődött meg...
... per előírásával...
... háttal ez előtt Gra...
... ást. A hagyaték ér...
... koronára rug. A...
... nok, akik az örök...
... ést, perrel támaszt...
... grázi pör eredmé...
... k lefolytatni.

dobozban, biztosan...
... nyelvtűket is) ol...
... Cluj, Misorita-utca.

... tlen

... be karácsonyi...
... női és férfi

... k, vászon...
... ukban

... olnár

... j-Kolozsvár,
... and No 6.

... csó

... ásár

HIREK

— **Új Kelet az egyetemes erdélyi és bánátsági zsidóság napilapja**
Szerkesztők: Székely János és dr. Marton Ernő.
Feladvány szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Új Kelet cikkeinek átányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
Abonementi árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 400 lei, egész évre 850 lei.

— **Lepadatu miniszter Varadon.** Nagyvaradról jelentik: Lepadatu miniszter és Valjeanu áll. miniszter vasárnap Kolozsvárra érkeztek, ahol részt fognak venni a bukaresti írók tiszteletére rendezendő ünnepségeken.

— **Franciaország bétszáz zsidó letelepítését engedélyezte.** Párisból jelentik: Mint ismeretes, Cherbourgban néhány ezer Oroszországból emigrált zsidó él, akik hi akarárn jutni Amerikába, a közbiztonsági bevándorlási törvény következtében Cherbourgban rekedtek, ahol barakkokban összehúzódtak, silány élelemmel és tisztátalan körülmények között. Az eldátlan állapot, ami az nemrégiben jellemezte, ehhez rájába helyszerezte a szerkesztőket. A „Hias“ amerikai zsidó bevándorló-ügynökség intervenciójára a francia kormány megengedte, hogy a kivándorlók közül hatszázan elhagyhassák a barakkokat és Franciaországban szabadon mozoghatnak. Eddig is, hogy mind a hat- és zsidó különböző iparokban azonnal elhelyezkedést talált Cherboungban, részint Franciaország más városában. A közjótékonyaságnak köszönhetően bevándorló sem esett. A kormány valószínűleg legközelebb még néhány száz kivándorlónak meg fogja engedni az országban való letelepedését.

— **A Wrangel-flotta ügyében sikerrel járt a román intervenció.** Bukarestből jelentik: A „Cavantu“ jelentik, hogy a Wrangel-flotta ügyében Románia Párisban és Londonban esz közt intervenciója sikerrel járt. Ugyanis az angol kormány javaslatára Franciaország elfogadta és közölte a szovjet kormányval, hogy ezt a flottát csak azzal a felvétellel adják át Oroszországnak, ha azt nem a Fekete-tengerre, hanem a Balti-tengerre irányítják és csak ott használják fel. Az orosz kormány eleinte tiltakozott a követelés teljesítése ellen, de aztán beleegyezett és így a Wrangel-flottát angol és francia hadihajók kísérete mellett a Balti-tengerre fogják irányítani.

— **Kiosztották a kirakatverseny okleveleit.** M. délelőtt 10 órakor oszonták ki a városkai közgyűlési termében a Kolozsváron szeptember 6-tól 14-ig megrendezett kirakatverseny győztes kereskedők között az első osztály arany- és másodosztályú ezüst-okleveleit. Az ünnepélyos aktura megjelentek a kiemelt végző Utaia Octavian polgármesterrel, a pap Danila hadi-tp rabcsok, Pop Sever kamarai elnök, Tuffa Richard, a Sf. Iul. elnök, valamint a hatóságok és gazdasági egyesületek különböző képviselői. Utaia polgármester üdvözölte az egybegyűlteket és rövid beszéd keretében méltatta a kereskedeleme fontos misszióját. Felhívja a hatóságokat, hogy a jövőben több megértést tanúsítsanak a kereskedők panaszait iránt. Tuffa Richard válaszul a polgármester beszédére, kéri, hogy a kereskedőket ne tekintsek felhájtó uszorásoknak. Pop Sever a kereskedelem és ipar bejárt ismerteti, majd Pop Danila tábornok gratulált a díjat nyert kereskedőknek.

— **Villamos hajtóerő a tenger hullámaival.** Stockholmól jelentik: Sven Lundberg villamos hajtóerőt fejleszt a tenger hullámaival. A készülék 100 méter széles, és sokszál hosszabb, lehet néhány száz méter hosszúságú is, aszerint, hogy mennyi lőerejű villamoságot akarnak vele előállítani. A bemutatott készülék súlya körülbelül 30 000 tonna és építési költsége 10 millió svéd koronát emésztett fel. A kísérletek a stockholmi tengerparton szeptember 15-én kezdődtek. A hullámvértes a feltaláló szivattyút mozgatóra használja ki, amelyek a tenger hullámaival turbinákba hajrák, ezek ismét generátorokká vannak összeköttetésben és viharos energiát fejlesztenek. A találmány alkalmazását lehet hasznosítani és 2-2 és fel méter magas hullámvértesről 2700, 3 méter magas hullámvértesről 15 200, 5 méteres hullámvértesről 37 800, 7 méter magas hullámvértesről pedig 90 000 lőerejű villamoságot lehet kapni. Sven Lundberg bejelentette, hogy gépeivel évente 200-300 000 lőerőt lehet előállítani.

— **Meghalt Bécs egyik legnagyobb zsidó filantrópusa.** Bécsből jelentik: A naponban meghalt itt nyolcvanhat éves korában Albert Kacser bányász, aki egész vagyonát, amely hozzávetőlegesen becsülést szerint huszmilliárdra rug, négy zsidó jóléti intézményre hagyatkozta. A Brünnből származó Kacser mind n vagyon nélkül lépett a kereskedői pályára, amelyen példátlan szorgalmat és energiát fejtett ki és pályája elején már mint rendkívül szolid kereskedőt ismerték. Tulajdonosa volt a Gerhardengassei nagy bányának, amelyet mint-szerűen vezetett. Magánélete visszavonult és szinte szegényes volt. Életben több ízben megemlítették, hogy vagyonát, mint-hogy gyermeke nem volt, zsidó jótékony célra fogja hagyatkozni. A végrendelet felbontásakor kiderült, hogy a bécsi nő egyesületnek, a zsidó vakok intézetének, az agy-menháznak és a siketnémáknak hagyatkozta minden ingó és ingatlanát. A hagyaték tizenegy bécsi házban és sok értékpapírral áll. A hagyatékot nyolcvan néves felesége számára ez ingatlanok és értékpapírok jövedelmét biztosította, míhlyt azonban az özvegy is örökre lehunyna szeméit, az egész vagyon, jövedelmével együtt át száll a nevezett zsidó intézményekre.

— **Kisorsoltak egy talált csecsemőt.** Rómából jelentik: Az olaszországi Taglianóban egy újszülött csecsemőt találtak a mezőn, egy bokor tövében. A nyomozásnak nem sikerült kiderítenie, hogy ki a gyermek anyja. Öt gyermektelen házaspár jelentkezett azután a csendőrség parancsnokával azzal, hogy örökbe fogadják és felneveljék a talált gyermeket. A csendőrpáncsok nem akarta magára vállalni a döntés felelősségét és rábízta a vetelkődő házaspárra, hogy sorshuzással döntsék el: kié legyen a gyermek. A sors egy jómódú építőmesternek kedvezett, aki azután boldogan vitte haza a talált gyermeket.

— **Nagyszabású betörőbandát tartóztatott le a kolozsvári rendőrség.** A kolozsvári rendőrség de-ekvitéstátele már napok óta egy nagyszabású betörőbanda kézrekerítése érdekében dolgozik. A néhány napos nyomozásnak már eddig elég szép eredménye van, mert a rendőrség a banda több tagját, akiknek a nevét a nyomozás érdekében még nem közölhetjük, letartóztatta és nagyon sok bűn-jelt foglalt le. A rendőrség felkéri a közönséget, hogy aiktól betörés utján felférneműket loptak el, a nyomozás megkönnyítése végett jelentkezzenek a szőponti rendőrség kilences számú szobájában, ahol a lefoglalt felférneműket megtekinthetik, hogy ne-é ismernek közöttük a sajátjukat.

— **Az Eskütt-per tárgyalása.** Budapestről jelentik: Az Eskütt-per mai tárgyalásán Eskütt arra kérte az ügyészt, hogy Nagyatádi emlékére való tekintettel vonja vissza az ellene beuyított vádiratot. Megcáfolja azt az állítást, mintha ő volna Nagyatádi halálának okozója. Eisméri, hogy Nagyatádnak, aki súlyos helyzetekben soha sem vesztette el lélekje-entését, amikor a vádiratot felvitte hozzá, nagyon összeöregnek mutatkozott.

— **Letartóztatott busdatolvaj.** Néhány nappal ezeölt Konkoly István kolozsvári kereskedő bejelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki nyolc ezer lej értékű városi bundáját ellopta. A rendőrségen az ektákat nyomozás végett Unca detektívnek adták át, aki megállapította, hogy a lopást Ferencz Miklós rovtómulu betörő lovta el. A detektív Ferenczet letartóztatatta, aki beis-ere a lopást és azt vallotta, hogy a lopott bundát egy spahidai vesztésé után haromszázötven lejért értékesítette. Unca detektív kiutazott Apahidára és a bundát az orgazdánál lefoglalta. Ferencz Miklóst kiballgatása után ma délelőtt átadták az ügyészségnek.

— **Borzalmas hajókatasztrófa Bordeaux-nál.** Párisból jelentik: Szerdán éjszaka a bordeauxi partok közelében lévő sziklás tengerészeten szőnyra jutott és teljesen rakományával együtt elsüllyedt a „Clouder“ nevű hosszujáratú gőzös. A viharos időben a mentési munkálatok csak nagy nehézséggel voltak lehetségesek és azért több mentőcsónak, mintegy harminc főnyi személyzettel, elmerült a hullámtalan. Több matróz a sziklás csucokra menekült. A közeli kikötőből több sikertelen kísérletet tettek, hogy a biztos partra mentessék őket. Raggelre a sziklazónyok áresek voltak.

* A Schasz Chewra összes tagjai és üléstulajdonosai ezennel meghívtnak a folyó hó 7-én este fél 6 órakor (Marev ima után) tartandó rendkívüli közgyűlésre. A közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül is határozni fog.

— **Cinimusan vult a hannoveri tömeggyilkos** B. rindöl j letek: Haarmannak, a hannoveri tömeggyilkosnak kivégzését ma folytatta a törvény-z-k. Haarmann megdőt bantó ointzmussal mondja el, hogy büntetésre, Grans segítségével hogyan gyilkolta meg Hannapal ácselénye. Grans Haarmannal való szembesítéskor tag-dja büntetésességét. Haarmann azonban fenntarja Granssal szemben állításait. Haarmann Henrik másik le-yilkolásával Haarmann Grans vádolja. Ezt az állítást azzal igyek-nik bizonyítani, hogy ha ő gyilkolta volna meg Heiest, úgy a hulla nyakán látszania kellett volna a harapás hely-nek.

— **Elfogató parancsot adtak ki Eszterházy gróf ellen.** Budapestről jelentik: Eszterházy Janos gróf, aki nyitrai birtokán gazdálkodik, a közelmúltban Budapesten járt és a Dunapalota szállóban szőrhözött cigánymuzsika mellett Ektzben olyan kifejezést tett, ami miatt eljárást indítottak ellene. A f-jelentést egy főispán tette meg a gróf ellen. Eszterházy Janos gróf ezóta elutazott a magyar fővárosból és visszatért Csehszlovákia. Szigorúan utasították a határőrségeket, hogy azonnal tartóztatassák le a gróft, ha megérkezik a határ átlépésé. Eszterházy Janos gróf gyarabbu szokta meglátogatni Kákon lakó Ottenburg Gyula ezredet, aki jegyben jár Eszterházy Janos gróf nővérsével. A mádi eszadorórház szőpura parancsot intéztek, hogy minden körülmények között tartóztatassa le a gróft, ha megérkezik a visszatérésre.

— **Kizárás és sztrájk a nagyvárad vas-és gépgyáiban.** Oradea-Mare Nagyváradól jelentik: A vas-és gépgyár munkásai és a gyár igazgatósága között ma konfliktus ütött ki. Egy idegen honoságu előmunkás ugyanis megvert egy tanost, mire a munkások egyrésze, amely általában ellenségesen viselkedik az idegen munkások ellen, az előmunkás azonnali eltávolítását követelte. Az igazgatóság a követelést nem volt hajlandó teljesíteni és az esztergályosokat kizárta. A többi munkások szolidaritást vállaltak társikkal és abbahagyták a munkát. A tárgyalások a munkások és munkások képviselőite között megindult.

* Orvosi hír. Dr. Lőrinczi Sándor bőrgyógyász párisi utjáról hazérkezett, rendelés is bér és nemibetegek részére Str. Jorga (volt Jókai) 4. szám alatt (bejárat Kotó u. 1.) délelőtt 11-12 óra és délután 3-5 óra között.

* **Ügyvedői Határidőnapló 1925.** Lepage Cluj 360 lej.

* **Csek elfogult ember nem kér bevásárlásnál** azonnal Capa S. A. R. csokoládét és bontott.

Nagykarácsonyi vásár
melyen leszállított árakkal

BLATT

Piața Unirei 13.

1 pár kötött női harisnya	Lej 25
1 pár fióhr harisnya	53
6 pár női harisnya minden színben	145
6 pár férfi zokni minden színben	145
6 pár kötött férfi zokni divatszínekben	198
1 pár női muszlin harisnya	69
1 pár női céna harisnya	98
1 pár céna fatyol harisnya	90
1 pár selyem harisnya, színekben	172
1 drb gyapju sall	115
1 drb hamalája sall	140
1 drb női divatsapka	120
1 pár téli keztyű, női és férfi	55
6 gyermek reformnadrág	65
Női reformnadrág	96
1 drb női kötött kabát	440
1 drb divatmellény	550
1 drb divatmellény selyemmel	665
1 drb női gyapju ruha divatszínekben	595

A karácsonyi vásár alkalmából az összes raktáron levő árak mélyen leszállított árban lesznek kiarsítva

Blatt harisnyái a legjobbak

SPORT

Bécsben már kisorsolták a tavaszi szezon nem amatőr bajnoki mérkőzéseit

A bécsi labdarúgószövetség csütörtök esti ülésén már kisorsolta a tavaszi bajnoki mérkőzéseket. A sorsolás megkezdésére azért volt szükség, mert az országvalogatott mérkőzések lekövetését most forszírozzák a szövetségül.

A sorsolás szombat a szezon február 22-én kezdődik és június 14-én ér véget. Az első vasárnap tehát február 22-én a következő program kerül lebonyolításra:

Hakoah - Rapid, Amateur - Simmering, Sportklub - Wacker, WAC - Slovan, Rudolfshtetel - Admira. A Vienna szatad. A finis programja: Wacker - Vienna, Admira - Rapid, Simmering - Hakoah, Amateur - WAC, Sportklub - Slovan. A Rudolfshtetel szatad.

A Hakoah ellenfelei: Március 1-én a Rudolfshtetel, 8-án a Vienna, 15-én a Sportklub, 29-én Wacker, április 5-én szatadnapos 26-án az Admira, május 10-én a Slovan, 17-én az Amateur és 24-én a WAC. A többi közbeeső napok szövetségi napok.

Legközelebbi számunkban ismertetjük a szabadnapos egyesületeket, hogy a mi klubjaink, amelynyiben ellenfelét ohajtanak, idjében értékelve legyenek az ügyről.

A mai budapesti és bécsi futballprogram

Budapesten a mai nappal zajlik le az őszi szezon utolsó fordulója, melynek során a következő egyesületek mérkőznek:

I. osztály: MTK - Törökvas, FTC - Zselé, VAC - BTC, KAC - III. kerület, Vasas - BEAC, NSC - UTE.

II. osztály: 33 FC - KTE, Postások - MTK, BAK - UTSE, Észterezsek - ETC, TTC - KAOE, MAC - Huszárosok.

Bécsi program: Sportklub - Vienna, Simmering - Slovan, Admira - Amateur, Wacker - Hakoah, WAC - Rudolfshtetel.

Braun Csibinek kiújult régi lábbaja. Az MTK kiváló szélső játékosát az utóbbi időben üldözi a balzerenese. Egymásután érik komoly sérülések és alig gázol ki az egyik tájából, újabb sérülés éri. Az elmul: vasárnapi mérkőzésen már az első percében hénytelen volt kiállani. Nem is mertek komoly bajra gondolni. Tegnap röntgenvizsgálat alá vették lábát és ez a vizsgálat sajnálatos tényt konstált. És pedig azt, hogy a Csibinek kiújult régi két év előtti lábbaja. A népszerű futballistát komoly kezelés alá vették a zsidó kórházban.

A kolozsvári szövetség közgyűlése. A kolozsvári Comitatul Regional közgyűlése elé nagy várakozással tekintenek. A szövetség elnöke ma köriratban értesítette az egyesületeket, hogy azok az egyesületek, melyeknek tartozása van a szövetséggel szemben, nem szavazhatnak a közgyűlésen. Több egyesületet is felsorol a körirat, többek között a Victoriát, KAC ot, több másodosztályú csapatot, amelyek nevezési díjjal tartoznak a szövetségnek. Ajánlatos tehát a szövetségnél levő finansziális adósságokat rendezni, nehogy meglepetés érje a klubokat.

A „Sport” kiadóhivatala ezúton közli, hogy e héten nem jelenik meg. Legközelebb a jövő hétfőn, tehát 15-én, jelenik meg és ekkor részletesen beszámol a közgyűlésről is.

Megnyit a „CEYLON”

kávé és tea behozatali lerakat. Str. Matei (volt Mátyás kir.-u. és Fötér sarok). Állandó friss pörkölés. Szombaton zárva. R. Mosse 4163

Kérje mindenütt a világhírű
HORNIMAN angol teát
Vezérképviselőt és főraktár
Otto & Alfred Herzog
Bukaresti, Calea Vacaresti 4.

Gyermekét, hogy meg ne fázzék, saját lakásán, speciális lámpájával lefényképezi, karácsonyi nagytájakat olcsón vállal

Értésítjük tisztelt bőruzetünket **megnagyobbítva**, Piata Mihai Viteazul 13 sz. alól 16. sz. alá helyeztük át. Raktáron tartunk kül- és belföldi bőruket és talpakat a legolcsóbb napi áron. Szives partfogást kér Grünfeld és Rosenbergt

KÖZGAZDASÁG

Készül a vámpolitikai központ tervezele

Reorganizálják Románia elavult vámtörvényeit

(Cluj-Kolozsvár dec 6. Az Uj Kelet munka-társától) Különböző kamarai kongresszusokon (közben foglalkoztak egy vámpolitikai központ felállításának tervével. A terv iránt mind-azid-ig nem nagy érdeklődést tanúsított a törvény és így közgazdasági körök, az ügyvel érdemlegesen nem foglalkoztak. A legutóbb Bukarestben megtartott kamarai török kongresszusa behatárolt foglalkozott a vámpolitikai központ felállításának kérdésével és a kormány nyílt írtent megállapítás alapján a titkár kongresszusa megbizta a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vezetőségét, hogy az erre vonatkozó tervezetet készítse el és azt tárgyalás végett a busaresti kamarák terjeszse elő. A vámpolitikai központ célja, hogy Románia vámpolitikájában a jelenlegi zűnőállapot megszüntesse és általában Románia mai elavult vámtörvényeit modern alapokra fektesse.

Hogy a vámtörvény mennyire megérett az átformálásra, minden bizonyítja jobban, mint hogy a jelenleg érvényben lévő vámtarifával egyetlen termelési ág sincsen megelégedve. A kereskedők különösen a rossz és terhetetlen vámpolitikát tartják sérelmesnek. E nomenklatura aig van tekintettel az árúknak érték szerinti csoportosítására. Eöfordul, hogy egy és ugyanazon vámtétel alá tartoznak olyan cikkek, amelyeknek kilogramja tíz lejt ér és olyan cikkek is, amelyeknek kilogramja ezer lejt ér. Ugyancsak súlyosan kifogásolják a mostani vámtarifát az ipari körök is, mert a vámtarifák nem versenyfeltételek szerint vannak megállapítva, hanem az árúknak százalékos értéke után. Ennek következtében aztán olyan cikkek is vannak a vámtarifával protezsálva, amelyek termelése egyáltalában nem fizeti ki magát Romániában.

A mai valutapiac

A mai napon az ünnepre való tekintettel szűntelt a devizaforgalom.

Valutapiac december 6-án:

Zürich. Nyitás - Zárlat: Berlin 122.95 - 122.90, Amsterdam 209.00 - 209.00, Newyork 516.00 - 515.50, London 2415.50 - 2417.00, Paris 278.50 - 2790.00, Milano 3240.00 - 3240.00, Prága 1555.00 - 1551.25, Budapest 70.00 - 70.00, Belgrad 70.00 - 765.00, Bukarest 250.00 - 250.00, Varsó 99.50 - 99.50, Bécs 72.75 - 72.50.

Viszautasították a Satori-cég elleni csödkérést. Megírunk annakidején, hogy az egyik nagyváradi cég csödkérését adott be a mezőlelégi Satori-cég ellen, hatszázezer lej tartozás miatt. A csödkérés tegnap tárgyalásán visszautasította a csödkérő iránti kérelmet és azzal indokolta, hogy a Satori-cég összes hitelezőivel szemben fennálló hitelezettségének eleget tett és egy hitelezőnek ki nem elégítése nem meríti ki a csödkérelmes összes kritériumait.

Gyufamonopólium Lengyelországban. Varsóból jelentik: Lengyelországban előkészítették a gyufamonopólium törvényt, melyet a legközelebbi minisztertanács elé terjesztenek s utána rövidesen életbe léptetik.

A vámpolitikai központ lesz tehát hivatalos, hogy a mostani lehetetlen vámpolitikai szétválasztása és azt nemzet- és közgazdasági szempontból használhatóvá tegye. További feladatát fogja meg képezni egy pontos termelési statisztika elkészítése, amelyre arról is inkább szükség van, mert a kapcsoló területek termelési adatai sehol sincsen rendezetesen összegyűjtve és így a vámviziók alkalmával megközelítőleg nem lehet megállapítani, hogy az ipar milyen mértékben tudja az ország szükségletét kieléteni. A vámpolitikai központ felállítását is fog készíteni amely vámtarifai statisztikát beosztást is fog készíteni a vámtarifai statisztikával Románia szempontjából fontos cikkek külkereskedelmi forrása. Erre azért van szükség, mert a kormány eddig a vámpolitikai változásoknál nyilatkozataira szökött a felügyelet a kamarákat és az érdekviseleteket, de rendszeren olyan rövid határidő kelt a nyilatkozat elkészíteni, hogy a kérdést soha sem lehetett kelően tanulmányozni tárgyává tenni, sokkal kevésbé lehetett gondolni arra, hogy statisztikai adatokat gyűjtsön össze. Természetesen a legtöbb esetben a kamarák ellentétes véleményeket terjesztettek elő, úgy, hogy leggyöbbső a véleményeknek nem lehetett hasznát venni. A központi szerv a jövőben egységesíteni fogja mindezeket a részletekbe beható, az országos szempontokat kifejezőre jutató javaslatokat és ezek alapján a gyakorlati szükségleteket az eddignél nagyobb mértékben lehet majd kielégíteni.

Értésítésünk szerint a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vezetősége vámpolitikai központ felállítására vonatkozó tervezetét már el is készíti és érdemleges tárgyalás végett a buharesti kamara elé terjeszti.

Fellendült az angol textilipar. Londonból jelentik: Sr Filip Lloyd Gream kereskedelmi miniszter kijelentette, hogy Lancashire kerületben a textilipar helyzete sokkal kedvezőbb, mint tavaly. Nehány hónap meg és Lancashire minden iparág érezni fogja a fellendülést és a vásárlóképesség emelkedését.

A bányási gabona- és terménypiac. Temesvárról jelentik: A bányási gabona- és terményárak a köve kezékepen alakulnak: bányási buza 1010 - 1020 lej, tengeri 410 - 420 zab 530, árpa 630 rozs 720 lej métermázsánként a temesvári állomás. Regáti buza nincs a piacon és az utóbbi időben Temesvárra nem is irányítottak, mert a mindig olcsóbb regáti buza ma már elérte a bányási buza árát, bár a minőséggyengébb. Terményárak: burgonya 300 lej bab 1150 lej, köles 450 - 500 lej, muhar 350, hogyma 620 - 650, fokhagyma 200 - 2400 lej métermázsánként a temesvári állomás.

Papirzacskók, tasakok

egyszerű és luxus kivi elben
LEPAGE papírüzemben, Cluj-Kolozsvár
Kérjen árjegyzéket, mintákat

Ma vasárnap, december hó 7-én nézze meg a Klein Simon kalapgyári lerakat kirakatát Str. Regina Maria 4. (Deák F.-u.)

akkor meggyőződött a bámulatosan olcsó árakról

Karácsonyig Lei 50.—
Filz és Velur kalapok formálását 10 napon belül elkészíti

Gárdy Imre, Str. Saguna 20. (v. Bartha Miklós u.) Cluj. — Telefon 7-28.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Vasárnap d. u. fél 4 órakor: A sárga csikó. [A nagykapusi paraszt-műkedvelők előadása. Kalotaszegi táncokkal és népszokásokkal. Leánylopás, fonóestély, orsó kiváltás. Esti helyárrakkal. Sorozatszám 159.]

Vasárnap este 8 órakor: A sárga csikó. [A nagykapusi paraszt-műkedvelők előadása. Premier-helyárrakkal. Napi bérlet 40. szám B. Sorozatszám 160.]
Hétfő: Három grácia. [13-adszor. Bérletszűnetben. Rendes helyárrakkal. Sorozatszám 161.]

MOZGÓK MŰSORA

Select mozgó. Vasárnap, december 7. Premier. **Koenigsmark.** Monumentális szalondráma, a modern életből I. Rész. Pierre Benoit regénye után. Főszerepben Hougette Duflos és Svatislav Petrovitch.
Hétfő, december 8. **Koenigsmark.** II. rész. A rejtély megoldása.

Urania mozgó. Vasárnap, december 7. Premier. **A mult tika.** Szenzációs érdekesítő dráma, 3 felvonásban, filmre alkalmazva Honoré de Balzac regénye után. Főszerepben Tatiano Gorke és Maria Carmi.

Hétfő, december 8. Világtílm. **Koenigsmark.** I. rész, 7 felvonás. Monumentális szalondráma a modern életből. Főszerepben Hougette Duflos és Svatislav Petrovitch

Apollo-Mozgó. Vasárnap, december 7. **Disungel csodái.** III. rész. 8 felvonás. Dühöngő tigrisek közt.
Hétfő, december 8. **Disungel csodái.** IV. rész. 8 felvonás. A vörös róka halála.

NYILTÉR

A rovatban közöltékért a szerkesztőség semmilyen felelősséget nem vállal

STANILESCU I. Urnak

December hó 5-én hozzánk intézett levelét köszönettel vettük és tanácsát meg is fogadjuk és ennek értelmében f. hó 8-dikától kezdődőleg a

"KOENIGSMARK" című világtílm az Urania mozgóbanis előadásra fog kerülni. Ezen alkalommal köszönetet mondunk Önnek szives tanácsáért és megjegyezzük, hogy a mozipártoló közönség tanácsát bármikor meghallgatjuk és annak tőlünk telhetőleg, mindig eleget is teszünk.

Cluj, 1924. december 6.

Teljes tisztelettel
"Transilvania" Filmgyár
Igazgatósága.

★

Kölni vizek minden illatban, literes üveg 115.- lei verseny ár a Rózsa M. ROYAL DROGERIÁBAN Cluj, Piața Unirii No. 26

★

R. Mosse 32

Grafit

Rador 2223

rud és tábla „Bohemia“ jelzéssel, gép, vas és öntöttvas-kályhák feketítésére és fényezéséhez.

GRAFIT por és darabos, vasöntődék számára. FLOCKENGRAFIT.

Minden rendelést prompt szállít

„HERMES“

Csehszlovákiai Grafitművek, közvetlenül és leányrakatai révén. **Bukarest** Telefon 32-77

Strada Co. Orero No. 23.

Selyempapír *Lepagenál Kolozsvár*

Szép és tartós

játékok

a legolcsóbb áron csak a **Gyermekek Paradisomában** a legrégebbi és leghíresebb játékraktárban kaphatók.

Cím:

LINDENBERG

Bucuresti, Strada Smardan 12.
Oktatójátékok nagyobb gyerekek számára
Karácsonyfadisz

Rador 2445

KARÁCSONYI NAGYVÁSÁR MEGKEZDŐDÖTT

SZABÓ JENŐ

női divalkülönlegességek árúházában Cluj, Cal. Reg. Ferd. 5.
TELEFONSZÁM 4-79.

„Hajó“ TEA

védjegyű

illata és ize felülmulhatatlan.

Rador 2493

A három legjobb minőség: 74 — 220 — 55 szám

W. Wisotzky & Co., Bukarest, Strada Matel Millo 8.

december 8

te

rtiva szta, hogy zert megvábonági szempont-ábtí fel-datát termelék st-ál is jobbb értelek term-izereken össze-alkalmával még állapítani, hogy dja az ország m-néltarával i b-ostást is vóai Románia külkereskedési ág, mert a kor-tározásoknál nyi-nyan a k-m-er, de rendszeren nyilatkozatot a sem lehetett á tenni, annál hogy statisztikai esetesen a leg-étes véleménye- leg-obbáör a szentat venni. E égesíteni fogja ó, az országos javaslatokat és kshágleteket az lehet majd ki- zivári kereske- sége vámpóti- kósó terveseitő s tárgyalás vé- rjeszti.

tilipar. Lend- am kereskedési kshira kertleken- r-zóbban alakul, és Lenc shireben fellendület és a

s terménypiac. zabon- és ár- kulek: borsái 0-430 nat 530, szakkint ab tenes- a piacra és az irányítottak, mert már elérte a báz- yon-ébb. Termény- 1150 lej. köles gyna 620-650, termézsínkint ab

tasakok

elben

Cluj-Kolozsvár

veket, mintakat

in Simon

éak F.-n.)

árakról

elkészíti

20. (v. Bartha

Telefon 7-28.

ak át. Raktáron ter-

infeld és Rosenberz

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 3—, vastag betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény

Fiatal okleveles gépészmérnököt alkalmazunk, Pallos & Marko mérnökök műszaki irodája, Cluj, Str. Iorga No 7. 8244

Eladó egy teljesen jókarban levő, villanyerővel berendezett kávépörkölő, német gyártmányu, 10 kg. befogadó képességgel. Értékezni lehet Berger Jenő Baiamare, Kispiac-tér. 8289

Matematikust keres Bukarestbe előkelő biztosító. Növelni ajánlközök küljék curriculum vitae-jüket „Elméleti előkészítéseg” jellegre a kiadóra.

Zsidó fiatalember kosztot és lakást kaphat Egyetem-u. 5., ajtó 3.

HUNWALD
Cluj, Str. Vlahuta (volt helyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükrögyár, Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása 1700

Mindenkinek érdeke,
hogy összes férfidivat és női kalapszükségletét szerezzé be az

„Old England”

Cluj, Regele Ferd. 22. szám alatt tartandó hatóságilag engedélyezett

végelárusításon.

Teljes üzletfelosztás!

Hengerszéket
vennénk egy kettős sima és egy kettős töretöt, vasszekrényes rugónyomással.

Eladunk 4 és 5 méteres jó hasábszítákat PROMETHEUS bánya — Oradeamare

Rador No. 2318

Toppeo Hatóságok, erdélyi jegyzők és ügyvédek!

ilyen gépet

román, magyar és német betűkkel, leszállított áron kapják. — Vezérképviselet:

Charles Brecher, București Str. Poitiers 2.

Karácsonyi ajándék

★

Ebédlőkészletek, tea, kávé és mokka-készletek, komplett fűveszer vízek, alpacca evőeszközök, konyha berendezések

a legnagyobb választékban

S. R. Piringer
Cluj, Calea Reg, Ferdinand (Ferenc J.-ut) 65

Ogram lámpával

Csak jól világított kirakatok és üzletek loboroznak bevökét. A világítás nem szabad hogy káprázzon. A világításon takarékoskodni az rossz helyen való takarékoskodás.

tökéletesíti világítását

DERBY

pipőgyár fiókja
Cluj, Calea Victoriei (volt Kossuth L.-u) No 1.

Tisztelettel értesítjük a vásárló közönséget, hogy a kiváló minőségű, saját gyártmányu cipőinkből az igazgatóság engedélye folytán

uj évig

az eddigi eredeti gyári árákból

15% kedvezményt nyújtunk

Rudolf Mosse 4151

Kérjük mindenütt **Pierre önbortváló kést** a feltűnhetetlen Valóságos gyönyörtűség. Svéd acélezüsttel keverve. Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti. Str. Dancu I. Rudolf Mosse No 100

Berindesi

Királyi udv. szállító

Feltűnhetetlen csokoládé és bonbon

DÉRI LAJOS szücsmester
St r. Memorandului (v. Unió-u.) 3. Telefon 12-12

Erdély legrégibb és legszolidabb szücsáruháza.

★

Megbízható, lelkiismeretes kiszolgálás!

LEGUJABB MODELLEK

Lassenco

Nemzetközi Szállítási Vállalat
Cluj, Piața Unirii 32. Az Erdélyi Bank épületében. Telefon 640. Táviratcím: Lassenco

Ajánlja a kereskedő köröknek

gyűjtővagon-

forgalmát ab Wien, Triest, Németország, valamint Csehszlovákia nagyobb városaiból.

Rudolf Mosse Rt. 4130

Hirdessen az Új Keletben!

Szerkesztőség hivatal és Cluj-Kolozsva L. Pop. (Brass) Telefon: Szerkesztőség kiadóhivatala No. N. Sz. A kéziratok szerkesztőségnek adandók. Kéziratok adunk

1924 decemb

Fellánganda
(Cluj-Kolozsva döstőjától.) angol válság becsét erőse ütötte fel a kiaknázatlan társi küzdelm kájának inat zavarokat és segítségével nek végtő országokban. A szovjetekkel, hogy gyenge lábort és az kedő reakció a mindinkét szedelem szegíti uraló erkölcselene hogy a mag nek érdekét áldozni a r víványalt tömegek ige

Az új érzékelhető (igaz, hogy mai napig se amelynek n hozzá az an dához. Al botrányának sikerült újra ást. Néhá kormány k antumatist arnak jelöl venni a fr át is.

A Páris állapítható, propagandá vannak. Pá vista figyelő agitáció soh és a titkos szervezetek ben van. P legutóbbi hogy a fol gandáról a kamarában. az orosz sz kommunista szülnek.

A mai nak ennek A kommun valzak a l ből kapott nyolovaneze össe Páris Szovjetoron arról ad k lapnak pr készülő áll kommunis 1925 januá hát kell meg kell a gyermat